

УДК 336.64

DOI: <https://doi.org/10.32782/business-navigator.75-73>

**Ткаченко І.П.**

кандидат економічних наук, доцент,  
доцент кафедри фінансів та бухгалтерського обліку  
*Економіко-технологічний інститут імені Роберта Ельворті*  
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5425-5330>

**Фрунза С.А.**

кандидат економічних наук, доцент,  
завідувачка кафедри фінансів та бухгалтерського обліку  
*Економіко-технологічний інститут імені Роберта Ельворті*  
ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-3015-2988>

**Гавриш Г.О.**

кандидат економічних наук, доцент,  
доцент кафедри фінансів та бухгалтерського обліку  
*Економіко-технологічний інститут імені Роберта Ельворті*  
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7093-8772>

**Tkachenko Iryna**

Candidate of Economic Sciences, Docent,  
Associate Professor at the Department of Finances and Record-Keeping  
*Robert Elvorti Economics and Technology Institute*

**Frunza Svitlana**

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,  
Head at the Department of Finances and Record-Keeping  
*Robert Elvorti Economics and Technology Institute*

**Havrysh Halyna**

Candidate of Economic Sciences, Docent,  
Associate Professor at the Department of Finances and Record-Keeping  
*Robert Elvorti Economics and Technology Institute*

## **ФІНАНСОВА ДІАГНОСТИКА ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ: ЕКСТРАПОЛЯЦІЯ В БІЗНЕС-АНАЛІЗІ**

## **FINANCIAL DIAGNOSTICS OF ENTERPRISES OF UKRAINE: EXTRAPOLATION IN BUSINESS-ANALYSIS**

У статті здійснено оцінку фінансових результатів діяльності вітчизняних підприємств, джерел фінансування активів та ефективності її розміщення, основних параметрів виконання розрахунково-платіжної дисципліни. Побудовані тренди експоненціального згладжування темпів зростання часток кредиторської та дебіторської заборгованості у ВВП на 2024–2025 роки. Зазначено, що низька забезпеченість підприємств фінансовими ресурсами супроводжується незадовільним рівнем їх використання, а проблеми розрахунково-платіжної дисципліни підприємств, в тому числі промислових, підтверджується зростанням рівня коефіцієнта фінансового ризику. Висвітлено питання необхідності екстраполяції результатів діагностики фінансового забезпечення, підвищення ефективності використання фінансових ресурсів, забезпечення фінансової безпеки підприємств України в процесі бізнес-аналізу.

**Ключові слова:** діагностика, фінансовий стан, фінансові результати, розрахунки, заборговність, джерела фінансування, ризику, бізнес-аналіз.

The article evaluates the financial performance of domestic enterprises, sources of financing of assets and efficiency of their placement, and the main parameters of the implementation of the payment discipline. The trends of exponential smoothing of the growth rates of accounts payable and receivable in GDP for 2024–2025 are built. It is noted that the low provision of enterprises with financial resources is accompanied by an unsatisfactory level of their use, and the problems of payment discipline of enterprises, including industrial ones, are confirmed by the growth of the financial risk ratio. Conducting and developing domestic business in the face of martial law challenges sets new requirements for ensuring its sustainability and sustainable development. Particularly relevant in the current

environment is the ability to respond quickly to external changes, continuously adapt to modern business conditions, solve financial support problems, increase the efficiency of using available financial resources and diversify funding sources. Solving these issues is one of the main conditions for the survival of enterprises, determining the prospects for their sustainable and balanced development, the management strategy of which should be implemented taking into account the requirements of ensuring economic security, diagnostics and continuous monitoring of implementation. The results of financial diagnostics of the state of domestic enterprises and their extrapolation into business analytics are the basis for making effective strategic financial decisions. The article highlights the need to extrapolate the results of diagnostics of financial security, increase the efficiency of financial resources, and ensure the financial security of Ukrainian enterprises into the processes of business analysis. We believe that insufficient attention has been paid to extrapolating the results of financial condition diagnostics, ensuring the financial security of enterprises, modeling their development prospects, and creating an attractive investment climate into business analysis. These issues are especially relevant for the organization of management of businesses operating under martial law and bringing our Victory closer.

**Key words:** diagnostics, financial state, financial results, calculations, debt, sourcings, risks, business-analysis.

**Постановка проблеми.** Ведення та розвиток вітчизняного бізнесу в умовах викликів воєнного стану визначають нові вимоги до забезпечення його стійкості та сталого розвитку. Особливо актуальними в сучасних умовах є здатність до швидкого реагування на зовнішні зміни, постійної адаптації до сучасних умов господарювання, розв'язання проблем фінансового забезпечення, підвищення ефективності використання наявних фінансових ресурсів та диверсифікації джерел фінансування. Вирішення цих питань є однією із основних умов виживання підприємств, визначення перспектив стійкого та збалансованого їх розвитку, стратегія управління яким повинна імплементуватися з урахуванням вимог забезпечення економічної безпеки, здійснення діагностики та постійного моніторингу виконання. результати фінансової діагностики стану вітчизняних підприємств та їх екстраполяція в бізнес-аналітику є основою для прийняття ефективних стратегічних фінансових рішень.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Проблеми економічної і фінансової безпеки на рівні держави і підприємств досліджені в працях О.В. Ареф'євої, О.І. Барановського, І.О. Бланка, В.В. Бурцева, А.Є. Воронкової, М.Ю. Дмитрієвої, Я.А. Жаліла, Г.В. Задорожного, С.М. Ілляшенка, Н.П. Капустіна, Г.В. Козаченка, Л.А. Костирко, О.Ф. Новікової, Є.А. Олейнікова, В.П. Пономарьова, О.О. Терещенка, С.М. Шкарлета, В.В. Шликова та інших.

Однак, ми вважаємо, що питанням екстраполяції в бізнес-аналіз результатів діагностики фінансового стану, забезпечення фінансової безпеки підприємств, моделювання перспектив їх розвитку, формування привабливого інвестиційного клімату приділялось недостатньо уваги. Особливо актуальними ці питання є для організації менеджменту бізнесів, які працюють під час воєнного стану та наближають нашу Перемогу.

**Формулювання завдання дослідження.** Метою статті є дослідження питань фінансового забезпечення та підвищення ефективності використання фінансових ресурсів на основі фінансової діагностики підприємств України та екстраполяції отриманих результатів в процеси бізнес-аналізу.

**Виклад основного матеріалу дослідження.** Розвиток бізнесу під час воєнного стану відбувається під впливом негативних екстремальних викликів, високий рівень ризиків часто непрогнозований через швидку зміну параметрів та умов, однак попри все продовжує

свою діяльність з метою забезпечення нормального функціонування національної економіки. Звичні механізми, принципи та інструменти в системі фінансового менеджменту підприємств потребують адаптивних підходів до визначення можливостей фінансування необхідного обсягу витрат та забезпечення достатнього рівня доходів, який сьогодні виконує надважливу функцію – забезпечення наповнення бюджетів різних рівнів з метою виконання державою вимог забезпечення національної безпеки, а також не менш важливу функцію соціальної відповідальності перед колективом за своєчасну і в повному обсязі оплату праці працівників.

Необхідність розв'язання питань забезпечення фінансовими ресурсами суб'єктів господарювання та підвищення ефективності їх використання у зв'язку з погіршенням та/або незадовільним їх фінансовим станом, необхідністю подолання кризових явищ, адаптації до нових викликів та умов діяльності – все це формує виклики до їх резильєнтності – здатності до відновлення, до подолання кризових явищ та імплементатії інноваційних механізмів фінансового забезпечення. Залежно від регіонального розташування суб'єкти господарювання щодня зазнають різного впливу воєнних дій та, відповідно, несуть різне функціональне навантаження (рис. 1).

Слід зазначити, що значні території, в тому числі сільськогосподарського призначення, – непридатні та небезпечні для використання. За даними Державної служби статистики України, прифронтові та частково окуповані регіони формували більше 40% ВВП України. На прифронтових та частково окупованих територіях біля 50% підприємств перебувають під загрозою знищення [1]. Найбільшою перешкодою для ведення бізнесу в сучасних умовах є нестача фінансових ресурсів в країні.

В умовах дефіциту та високої вартості залучення зовнішніх джерел фінансових ресурсів визначення потенціалу внутрішніх джерел та підвищення ефективності їх використання виступає чи не єдиним доступним джерелом фінансування поточної діяльності суб'єктів господарювання, та основною умовою їх виживання. Крім того, питання неплатоспроможності споживачів, недоступність кредитних коштів і власного капіталу бізнесу, кризи дефіциту оборотних коштів, розрахунково-платіжної дисципліни підприємств України лише посилилася через втрату або здрожчання логістичних зв'язків з контрагентами. За

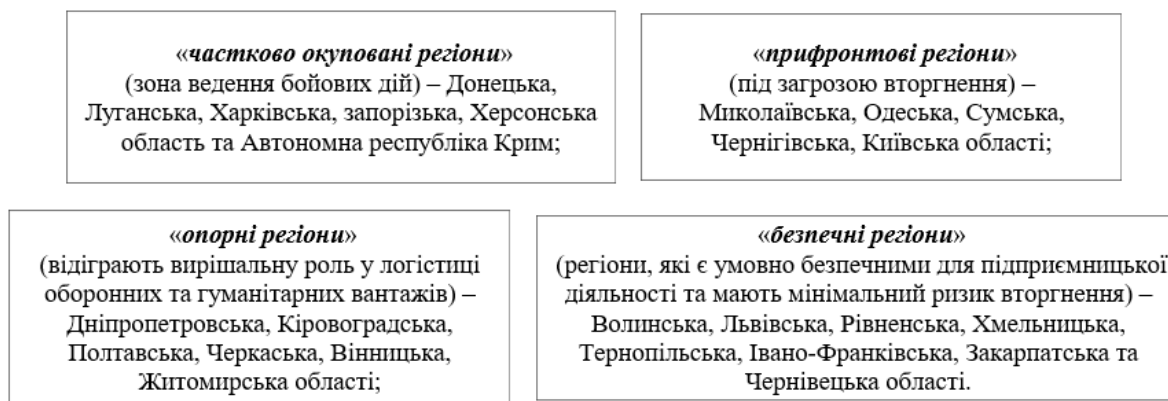


Рис. 1. Характеристика регіонів розташування вітчизняних підприємств

офіційними даними Державної служби статистики України досліджено динаміку фінансових результатів до оподаткування підприємств України, в тому числі промислових, за 2013–2022 роки (табл. 1). Інформація за 2023 рік не оприлюднена.

Для аналізу здійснена вибірка показників починаючи з 2013 «довоєнного» року. Результати аналізу засвідчують, що протягом аналізованого періоду питома вага підприємств, які отримували збитки коливалась в діапазоні від 25,7 до 36,7%, і відповідно, питома вага підприємств, які отримували прибутки – в діапазоні від 63,3 до 74,3%. Тобто, третина бізнесів була збитковою. В той же час розмір збитків в 2014–2016 роках був настільки високим, що отриманих за цей час прибутків підприємств, які працювали ефективно було

недостатньо для їх перекриття. Кумулятивні збитки підприємств в 2014 році становили -523587,0 млн грн, в 2015 році -340126,6 млн грн. в 2016 році -22201,5 млн грн. Кумулятивні збитки промислових підприємств в 2014 році становили -166414,0 млн грн, в 2015 році -181360,9 млн грн. в 2016 році -7569,6 млн грн Отримання позитивного кумулятивного результату діяльності підприємств України протягом наступних років є свідченням здатності до резильєнтності – стресостійкості та відновлення. Вплив пандемії в 2020 році мав нищівний вплив на результати діяльності промислових підприємств – отримання кумулятивного збитку в сумі -14553,5 млн грн. Вплив воєнної агресії, руйнування та знищення активів підприємств вилився в отримання промисло-

Таблиця 1

Фінансові результати до оподаткування підприємств (млн грн)

	Фінансовий результат до оподаткування	Підприємства, які одержали прибуток		Підприємства, які одержали збиток	
		%	Фінансовий результат	%	Фінансовий результат
2013 рік усього	29283,2	65,9	234513,7	34,1	205230,5
промисловість	13698,3	63,3	81336,9	36,7	67638,6
2014 рік усього	<b>-523587,0</b>	66,3	334517,3	33,7	858104,3
промисловість	<b>-166414,0</b>	63,3	76253,3	36,7	242667,3
2015 рік усього	<b>-340126,6</b>	73,7	475321,2	26,3	815447,8
промисловість	<b>-181360,9</b>	72,9	90315,9	27,1	271676,8
2016 рік усього	<b>-22201,5</b>	73,4	523759,4	26,6	545960,9
промисловість	<b>-7569,6</b>	72,8	141475,3	27,2	149044,9
2017 рік усього	274831,6	72,8	674386,5	27,2	399554,9
промисловість	87461,7	71,8	232213,1	28,2	144751,4
2018 рік усього	429129,3	74,3	746530,5	25,7	317401,2
промисловість	154138,2	72,8	277850,4	27,2	123712,2
2019 рік усього	664849,8	74,0	933160,0	26,0	268310,2
промисловість	166753,2	72,1	283690,5	27,9	116937,3
2020 рік усього	318504,2	71,4	860910,5	28,6	542406,3
промисловість	<b>-14553,5</b>	69,5	212133,1	30,5	226686,6
2021 рік усього	1119261,7	73,3	1352088,2	26,7	232826,5
промисловість	449515,3	71,3	541747,4	28,7	92232,1
2022 рік усього	46127,2	66,1	1010079,4	33,9	963952,2
промисловість	<b>-228844,3</b>	64,6	234309,4	35,4	463153,7

Джерело: складено за даними [2]

Таблиця 2

## Активи та джерела фінансових ресурсів підприємств України (млн грн)

Показники	30.03.2022 р.		30.06.2022 р.		30.09.2022 р.		30.03.2023 р.		30.06.2023 р.		30.09.2023 р.	
	%		%		%		%		%		%	
Баланс підприємств												
Активи	7767307	100	7669876	100	7988883	100	8976618	100	8580100	100	8791711	100
Необоротні активи	3517976	45	3418444	45	3426097	43	3673868	41	3592442	42	3630055	41
Оборотні активи	4246543	55	4248530	55	4559323	57	5300056	59	4986123	58	5159198	59
*НАУП	2789	0	2903	0	3463	0	2694	0	1534	0	2458	0
Джерела фін. ресурсів	7767307	100	7669876	100	7988883	100	8976618	100	8580100	100	8791711	100
власний капітал	2406636	31	2361370	31	2226828	28	2680391	30	2641900	31	2739320	31
Довгостр. зобов'яз. і забезпеч.	1168387	15	1131533	15	1260617	16	1229457	14	1210996	14	1256190	14
поточні зобов'яз. і забезпеч.	4192144	54	4176870	54	4501335	56	5066671	56	4727103	55	4796068	55
ЗПНА, АП	141	0	104	0	102	0	991	0	101	0	134	0
Баланс промислових підприємств												
Активи	3658146	100	3721333	100	3824527	100	4107044	100	4059888	100	4146700	100
Необоротні активи	1625972	44	1598813	43	1621046	42	1703652	42	1670872	41	1705498	41
Оборотні активи	2030934	56	2121278	57	2202101	58	2401865	58	2388548	59	2439831	59
*НАУП	1240	0	1243	0	1380	0	1526,8	0	468	0	1371	0
Джерела фін. ресурсів	3658146	100	3721333	100	3824527	100	4107044	100	4059888	100	4146700	100
власний капітал	1016304	28	981570	26	868773	23	1065175	26	1041449	26	1090301	26
Довгостр. зобов'яз. і забезпеч.	566939	15	577973	16	663192	17	643067	16	627339	15	640056	16
поточні зобов'яз. і забезпеч.	2074895	57	2161783	58	2292553	60	2398794	59	2391093	59	2416341	58
ЗПНА, АП	7,8	0	8,1	0	8,4	0	7,2	0	6,8	0	2,0	0

\*НАУП – Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття;

\*\* ЗПНА, АП – Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття, та чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду/

Джерело: складено за даними [3]

Таблиця 3

## Динаміка дебіторської та кредиторської заборгованості підприємств України протягом 2009–2022 рр.

Показники	01.01. 2012 р.	01.01. 2013 р.	01.01. 2014 р.	01.01. 2015 р.	01.01. 2016 р.	01.01. 2017 р.	01.01. 2018 р.	01.01. 2019 р.	01.01. 2020 р.	01.01. 2021 р.	01.01. 2022 р.	01.01. 2023 р.
Дебіторська заборг.(ДЗ), млн грн	1499971,5	1701397,3	1778103,7	1962772,1	2409043,7	2926240,4	3459248,2	3873246,8	4072113,0	4474372,6	5097783,2	5432874,2
Темпи зростання ДЗ, %	114,7	113,4	104,5	110,4	122,7	121,5	118,2	112,0	105,1	109,9	113,9	106,6
Кредиторська заборг. (КЗ), млн грн	1839503,5	2065065,8	2169850,8	1733245,0	2099165,0	2561471,8	2928507,6	3327258,9	3486716,1	3729044,4	4145164,5	4374849,8
Темпи зростання КЗ, %	118,5	112,3	105,1	79,9	121,1	122,0	115,5	113,6	104,8	107,0	111,2	105,6
Перевищення ДЗ над КЗ, млн грн	-339532	-363668,5	-1391747,1	-229527,1	309878,9	364768,6	530740,4	545987,9	585396,9	745328,2	952618,7	1058024,4
Коефіцієнт співвідношення ДЗ та КЗ	0,82	0,82	0,87	1,13	1,15	1,14	1,18	1,16	1,17	1,20	1,23	1,24
ВВП, млн грн	1302079	1411238	1465198	1586915	1988544	2385367	2982920	3558706	3974564	4194102	5459574	5191028
Темпи зростання ВВП, %	120,3	108,4	103,8	108,3	125,4	120,0	125,1	119,3	111,7	105,5	130,2	95,1
Частка ДЗ у ВВП, %	115,2	120,6	121,4	123,7	121,1	122,7	116,0	108,8	102,5	106,7	93,4	104,7
Частка КЗ у ВВП, %	141,3	146,3	148,1	109,2	105,6	111,2	93,5	93,6	93,5	88,9	75,9	84,3

Джерело: складено за даними [3]

вими підприємствами кумулятивного збитку в сумі -228844,3 млн грн.

За офіційними даними Державної служби статистики України досліджено структуру активів та пасивів балансів підприємств України, в тому числі промислових підприємств за 2022 та 2023 роки. Слід зазначити, що офіційна статистична інформація за цей період подана не в повному обсязі (табл. 2). Результати здійсненого структурування фінансових ресурсів підприємств України, в тому числі промислових, дозволяють стверджувати, що впродовж досліджуваного періоду активи та джерела їх фінансування практично не змінювали своєї структури. Однак, якісна характеристика структури джерел фінансування підприємств, в тому числі промислових, свідчить про хронічний дефіцит власних джерел фінансування, про що свідчить рівень їх фінансової автономії та незалежності від зовнішніх джерел фінансування. Його значення по підприємствам коливається в межах від 27,9 до 31,2%, в тому числі по промисловим підприємствам – від 22,7% до 27,8%.

Значною є питома вага поточних зобов'язань і забезпечень підприємств – їх значення коливаються від 54,0 до 56,4%, в тому числі промислових підприємств – від 56,7 до 60%. Питома вага довгострокових зобов'язань і забезпечень коливається в межах 13,7 до 17,3%.

Крім того, підприємства відчувають дефіцит власного оборотного капіталу – 26% на початку аналізованого періоду та його скорочення до 17% на кінець аналізованого періоду. Аналогічна тенденція спостерігається на промислових підприємствах.

Дефіцит власного оборотного капіталу промислових підприємств – 30% на початку аналізованого періоду та його скорочення до 25% на кінець аналізованого періоду. Також варто зазначити, що співвідношення оборотних активів та поточних зобов'язань у межах 1,0-1,1 не відповідає нормативним формалізованим вимогам щодо коефіцієнта поточної платоспроможності значення якого має перевищувати 1,5-2,5. Значення коефіцієнта поточної платоспроможності промислових підприємств – ще менше від 0,9 до 1.

Слід зазначити, що для вітчизняних підприємств є характерною також криза розрахунково-платіжної дисципліни та пов'язаної з нею кризою ліквідності та платоспроможності, які є наслідком ескалації російської воєнної агресії. Цей процес супроводжується невирішеними проблемами управління дебіторською та кредиторською заборгованістю, які постали особливо гостро, що пов'язано з несвоєчасністю платежів, повернення боргів у неповному обсязі, виникнення сумнівних боргів, що має суттєвий вплив на стійкість фінансового стану як окремо взятого підприємства, окремого регіону, так і країни в цілому.

За офіційними даними Держслужби статистики України досліджено динаміку дебіторської, кредиторської заборгованості у співвідношенні з темпами зміни валового внутрішнього продукту за 2011–2022 роки. За 2023 рік офіційна статистична інформація представлена (табл. 3).

З таблиці 3 видно, що протягом 2011–2022 років інтенсивність зростання дебіторської заборгованості українських підприємств змінювалися значними темпами: з 14,7% – у 2011 р. до 18,2% – у 2017 р., протягом наступних років темпи дещо скоротились. Протягом всього аналізованого періоду, за виключенням

2021 року, сума дебіторської заборгованості українських підприємств перевищує обсяг ВВП.

Темпи росту кредиторської заборгованості приблизно такі ж як і темпи росту дебіторської заборгованості. Слід зазначити, що починаючи з 2010 року, сума кредиторської заборгованості українських підприємств перевищує ВВП: у 2011 р. – на 41,3%, у 2013 р. – на 48,1%, у 2016 році – на 11,2%, і лише з 2017 році сума кредиторської заборгованості підприємств нижча від ВВП.

Загалом, за даними Держкомстату України, станом на 31.12.2022 року обсяг ВВП становив 5191028 млн. грн, дебіторська заборгованість – 5432874,2 млн грн, кредиторська заборгованість – 4374849,8 млн грн

Протягом тривалого часу кредиторська заборгованість підприємств значно перевищувала суми дебіторської заборгованості (рис. 2).

Побудовані тренди експоненціального згладжування темпів зростання часток кредиторської та дебіторської заборгованості у ВВП на 2024–2025 роки мають незначні тенденції до їх скорочення. Зменшення ж темпів зростання дебіторської та кредиторської заборгованості викликане, в першу чергу, скороченням обсягів виготовлення і реалізації продукції підприємств.

Як свідчать розрахунки, зведені у таблиці 3, протягом 2011–2013 років розмір коефіцієнта співвідно-

шення дебіторської та кредиторської заборгованостей становив 0,82–0,87. У 2014–2022 роках значення цього показника становить від 1,13 до 1,24 відповідно.

За умов інфляційного знецінення коштів, зниження обсягів виробництва, зростання цього коефіцієнта співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованостей матиме нищівний вплив на платоспроможність та ліквідність підприємств та засвідчуватиме, в решті решт, лише перевищення відпускної ціни продукції над собівартістю.

Вважаємо, що така динаміка викликана рядом негативних факторів: погіршенням платіжних можливостей покупців продукції, постійно зростаючою конкуренцією, консолідацією посередників збутової діяльності всередині країни, надзвичайно високими та неконтрольованими темпами інфляції, невідповідністю між стадіями руху оборотного капіталу підприємств різних галузей.

Фінансовий стан більшості українських підприємств можна охарактеризувати як незадовільний. Типовим наслідком кризових явищ економічного розвитку підприємств стала гостра нестача фінансових ресурсів, що істотно позначалося на ефективності господарювання.

Крім того, низька забезпеченість підприємств фінансовими ресурсами супроводжується низьким рівнем їх використання. Проблеми розрахунково-платіжної дисципліни

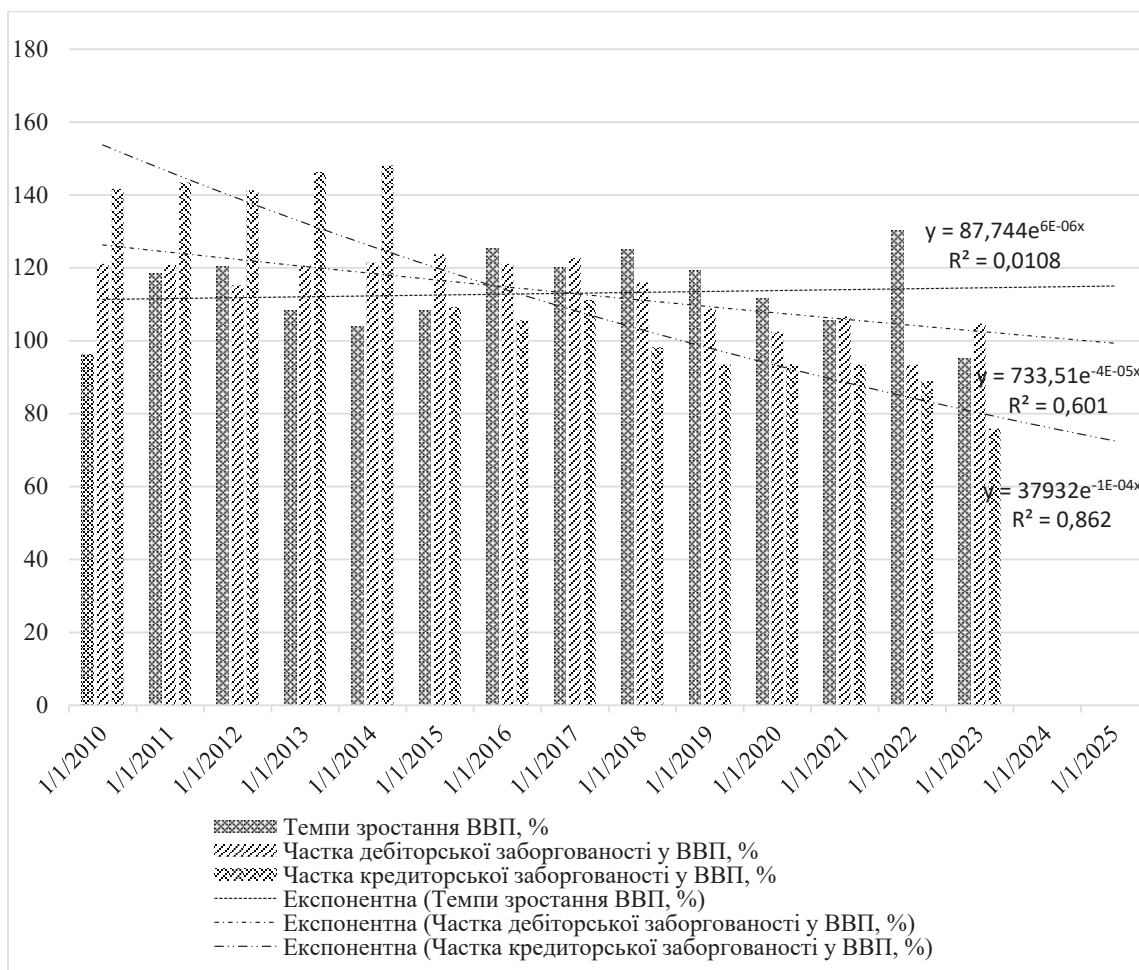


Рис. 2. Динаміка темпів змін ВВП України та часток дебіторської і кредиторської заборгованості підприємств у ВВП

Джерело: складено за даними [3]

підприємств, в тому числі промислових, підтверджується зростанням рівня коефіцієнта фінансового ризику, який коливався у межах 2,22-2,25 та 2,25-2,83 відповідно.

Розрахунок наявності власного оборотного капіталу підприємств, в тому числі промислових є підтвердженням хронічного дефіциту джерел фінансування поточної діяльності підприємств протягом аналізованого періоду, який коливається у межах 25-30% від вартості наявних оборотних активів, які профінансовані відповідно зростанням вартості зобов'язань підприємств.

**Висновки.** Сучасній національній економіці характерні кризові явища, стійкі інфляційні тенденції, дефіцит ресурсів, витіснення конкурентами з традиційних ринків, втрата логістичних зв'язків, посилення ескалації соціальних та гуманітарних потреб.

Єдиним способом забезпечення підприємствам можливості виходу з кризового стану та подальшого економічного зростання є впровадження технологічних інновацій та інноваційних підходів до організації бізнес-процесів, що дозволить створювати умови формування нових джерел зростання для підвищення конкурентоспроможності країни.

В нинішніх надскладних умовах вирішення питань пошуку шляхів забезпечення фінансування операційної та інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання, досягнення їх стійкості та конкурентоспроможності – визначає стан захищеності національних інтересів [4], який визначає резильєнтність – здатність «тримати удар», здатність до самовідтворення, до формування стресостійкої стратегії.

### Список використаних джерел:

1. Що заважає українському бізнесу розвиватися під час війни та як підприємці оцінюють перспективи зростання? *Економічна правда*. Травень 2023. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2023/05/1/699634/> (дата звернення: 14.04.2024).
2. Фінансові результати до оподаткування підприємств за видами економічної діяльності (2011–2022 рр.). *Державна служба статистики України*. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 23.04.2024).
3. Структура балансу підприємств за видами економічної діяльності. (2022–2023 рр.). *Державна служба статистики України*. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 25.04.2024).
4. Ткаченко І.П. Формування стратегії резильєнтності – запорука забезпечення національної безпеки : *X Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю «Розвиток основних напрямів соціогуманітарних наук: проблеми та перспективи»*, м. Кам'янське, 1-2 червня 2023 р. С. 391–403. URL: [https://www.dstu.dp.ua/uni/downloads/zbirka\\_konf\\_soz.pdf](https://www.dstu.dp.ua/uni/downloads/zbirka_konf_soz.pdf)
5. Гавриш Г.О., Фрунза С.А. Механізм забезпечення економічної безпеки підприємства: теоретичні аспекти. *Інфраструктура ринку*. 2023. Вип. 70. С. 68–72. URL: [http://www.market-infr.od.ua/journals/2023/70\\_2023/14.pdf](http://www.market-infr.od.ua/journals/2023/70_2023/14.pdf)

### References:

1. Scho zavazhaie ukrains'komu biznesu rozvyvatysia pid chas vijny ta iak pidprijemtsi otsiniuiut' perspektyvy zrostannia? (2023) *Ekonomichna pravda*. Available at: <https://www.epravda.com.ua/columns/2023/05/1/699634>
2. Finansovi rezul'taty do opodatkuvannia pidprijemstv za vydamy ekonomichnoi diial'nosti (2011–2022). Available at: <http://ukrstat.gov.ua>
3. Struktura balansu pidprijemstv za vydamy ekonomichnoi diial'nosti. (2022–2023) *Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy*. Available at: <http://ukrstat.gov.ua>
4. Tkachenko I. P. (June 1-2, 2023) Formuvannia stratehii rezyl'ientnosti – zaporuka zabezpechennia natsional'noi bezpeky: *X Vseukrains'ka nauково-praktychna konferentsiia z mizhnarodnoiu uchastiu "Rozvytok osnovnykh napriamiv sotsiohumanitarnykh nauk: problemy ta perspektyvy"*. Kam'ians'ke, pp. 391–403. Available at: [https://www.dstu.dp.ua/uni/downloads/zbirka\\_konf\\_soz.pdf](https://www.dstu.dp.ua/uni/downloads/zbirka_konf_soz.pdf) (in Ukrainian)
5. Havrysh H. O., Frunza S. A. (2023) Mekhanizm zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky pidprijemstva: teoretychni aspekty. *Infrastruktura rynku*. vol. 70, pp. 68–72. Available at: [http://www.market-infr.od.ua/journals/2023/70\\_2023/14.pdf](http://www.market-infr.od.ua/journals/2023/70_2023/14.pdf) (in Ukrainian)